

Ustanovitev obdelovalne zadruga v Desterniku

Ali je še morda kje kdo, ki bi dejal, da ne pozna izkoriščanja, bede in revščine slovenjgorskega viničarja in malega kmeta, ki ga je mogočni gruntar skozi vse njegovo življenje sramotno pritiskal k tlom? Delal in živel je, a — za drugega, ki mu je ustvaril to bedno življenje. Mnogo jih je delalo, le — za enega, ki si je kopljal bogastvo: hišo, zemljo, hleve, živino. Osorni gruntar je poznal le sebe in denar, viničarja v pustini tesni bajti pa je prepustil človeka nevrednemu življenju. Tako je bilo nekdanj, tako je bilo do pred kratkim.

Slehernega izkoriščanega je skozi sto- in desetletja mučilo le eno vprašanje: kdaj bo konec takemu žalostnemu življenju, kdaj bom imel tudi jaz kakšno pravico? — Čakal je, in — končno dočkal. To pot mu je pokazala naša ljudska revolucija, ki se ni končala samo z nacionalno osvoboditvijo naših narodov, ustvarila je tudi orožje za socialno osvoboditev prej tako rekoč brezpravnega delovnega človeka v tovarni in na vasi.

Ker so se delovni ljudje zavedali velikih pridobitev naše revolucije, so tudi obračunali z ljudmi, ki so jih nekdanj zatirali.

Tak obračun so napravili tudi viničarji in mali kmetje v Desterniku na zboru volivcev, ki se je vršil predpreteklo nedeljo. Zboru volivcev so prisostvovali član Politbiroja CK KPS in minister za prosveto LRS tov. Jože dr. Potrč, član komisije CK KPS tov. Primožič, org. sekretar OK KPS tov. Grden in član tov. Živic. Tov. Potrč je uvodoma prikazal svetovno politični položaj ter razredna nasprotja v svetovnem merilu. Posebno je podčrtal zmago ljudske revolucije pri nas, njene pridobitve in uspehe naporov delavskega razreda in vseh delovnih ljudi v drugem planskem letu. Tudi o vprašanju združništva je govoril, v obliki katerega bo mogoče preobraziti naše kmetijstvo in ga dvigniti na višjo stopnjo produkcije. Tega se je dotaknil tudi tov. Živic. Neznatna peščica ljudi, ki skuša motiti naše skupno delo, ne bo zavrla hitrega in uspešnega zgodovinskega razvoja pri nas. Take ljudi najdemo tudi na podeželju, med velikimi kmeti, ki se skušajo izogniti raznim uredbam in ukrepom ljudske oblasti. To so ljudje, ki so si v preteklosti koplili bogastvo na račun revščine delovnega človeka na vasi, ga izkoriščali in mu kratili osnovne človeške pravice.

Nato so volivci imenoma razkrinkali kulake, ki bodisi odkrito ali prikrito sabotirali plačevanje davka, obvezno oddajo kmetijskih pridelkov ter navijali cene pri prekupčevanju pridelkov. Na drugi strani so izkoriščali svoje viničarje, jih sramotno najemali za tlačansko delo itd. Letna tlaka je bila od 80 in celo do 150 dni, ki so jo morali viničarji odsluževati za stanovanje, zemljo, gnoj, stelo, skratka za kruh. Na predlog delovnega predsednika tov. Mariniča je zbor predlagal in zahteval, da se tem kulakom odvzamejo viničarije, posestva pa se delno razlastijo. Razlastičena zemlja bi se naj dala v skupno, združno obdelavo viničarjem in malim kmetom. Odvzela bi se naj sledeča površina zem-

lje: Salamunu 6 ha in viničarija, Šelu 5 ha in viničarija, Pukšiču 10 ha, Cizrovi 10 ha, Bračičevi 7 ha in viničarija, Cvetku 15 ha in viničarija, Pihlerju 10 ha. Hauptmanu 14 ha in viničarija ter Firštu 9 ha.

Tako so volivci prešli na pogovor o zadrugi, ki predstavlja načrtno kmetijsko gospodarstvo. V združni obliki gospodarjenja se bo preobrazilo kmetijstvo in dvignila njegova proizvodnja. Partija in ljudska oblast bosta nudili zadrugi vso potrebno pomoč, kakor v strojih tako tudi v ostalem. Gradnja naše težke industrije pa bo nam omogočila uporabljanje najmodernejših strojev, ob katerih bo združnik vložil manj truda kot sicer. Dosegel pa večje uspehe. S strojno obdelavo zemlje in uporabljanjem vseh sodobnih agrotehničnih mer bo dosežen višji in boljši pridelek. Ker je v zadrugi pravična razdelitev dela, je tudi pra-

vično plačilo; vsakomur se plača po njegovem trudu in storjenih trudodnevih. Viničar in mali kmet ne bosta hodila več na dnino k velikemu kmetu, ker si bodo združniki pridelali vse tisto, kar bodo potrebovali za svoje življenje in družino. Skratka, uredili si bodo tako, da ne bodo več življenjsko odvisni od kulaka in mu dajali svojo dragoceno kri. Le v zadrugi si bodo ustvarili pogoje za boljše življenje.

Nato so izvolili pripravljajni odbor, ki je poverjen za vse priprave v zvezi z občinim zborom združnikov.

Za vstop v zadrugo se je prijavilo 23 viničarjev, 9 malih kmetov in 1 srednji kmet. Ta dan je pomenil za desterniške viničarje in male kmete prvi korak iz gospodarske zastonosti. Sredi starega Desternika se bo jelo razvijati novo življenje, življenje ljudi, ki hočejo delati v korist vse delovne skupnosti. Rodil se bo nov rod in ob njem bo umirala in izginjala sramotna dedščina preteklosti — mračnijaštvo, izkoriščanje in beda viničarjev.

Tečaji za funkcionarje KLO-jev v Ptuj

Izpolnjevanje temeljnih nalog ljudskih odborov zahteva od krajevnih funkcionarjev poznanje zakonov o razvoju človeške družbe, razredne borbe in zakonov naše ljudske oblasti, poznanje vloge KPJ v našem planskem gospodarstvu in v Narodno osvobodilni borbi.

Okrajni ljudski odbor v Ptuj je v zavesti te nujnosti ustanovil v januarju letos tečaj za poročevalce KLO-jev svojega področja za delo, finance, komunalne zadeve, kmetijstvo, gospodarstvo ter trgovino in prekrbo, ki bo še trajal februarja t. l.

Ceravno se ni posrečilo pritegniti na tečaj vseh povabljenih funkcionarjev, ker se nekateri ne morejo vsaj za par dni odtegniti svojemu domu ali službi, si je doslej pretežna večina tečajnikov

pridobila osnovno znanje; predavanja so bila razumljiva in razčlenjena z diskusijami.

Prosti čas uporabljajo tečajniki za individualno učenje, obiskovanje kino- in gledaliških predstav, predavanj v Ljudski univerzi ter s poslušarjem radiooddaj. Ocene ob koncu tečaja izražajo zadovoljive uspehe.

S tehnično oz. ekonomsko platjo tečaja so bile zvezane težave, ki so bile zamenjane z uspehom. Tečajniki so zadovoljni s stanovanjem in hrano.

Praktično delo na terenu bo dalo vsem tečajnikom priliko za uporabo pridobljenega znanja ter jim bo utrdilo zavest, da revolucionarnih ukrepov ni mogoče izvajati brez poznanja revolucionarne teorije.

E. J.

Pridobljeno znanje bomo prenesli med delovno ljudstvo

Vel. Nedelja, jan. 1949. Ob zaključku tečaja poročevalcev KLO za delo v Ptuj, ki ga je organiziral OLO v Ptuj letos januarja, je član našega KLO-ja, tov. Belšak Ljudevit, v imenu vseh udeležencev tečaja med drugim izrekel sledečo zahvalo:

V imenu vseh udeležencev se zahvaljujem predsedniku Izvršnega odbora OLO za dobro organizacijo tečaja ter njegove vzpodbudne besede ob začetku in sklepu tečaja, prav tako se zahvaljujem tov. Elsnerju za vestno in spretno

vodstvo tečaja, kakor tudi vsem predavateljem, ki se niso ustrašili truda, da nam na dobro premišljen način v svojih izjavah in podajah potrebno znanje ter so s tem izpolnili v polni meri našo tečaj. Udeleženci tečaja bomo prenesli pridobljeno znanje med ljudstvo, ga uporabili pri našem delu, da tako koristimo skupnosti v naši domovini. Z našim delom bomo stopili na pot, ki nam jo je začrtal naš veliki voditelj in učitelj maršal tov. Tito.

Tudi žene smo zmogljive voditi komunalno gospodarstvo na vasi

Zamušani, febr. 1949. Poročevalka za komunalno gospodarstvo pri našem KLO, tov. Krajnci Franciška, se je skupno s poročevalci drugih KLO-jev ptujkega okraja udeležila tečaja, ki ga je organiziral in vodil OLO v Ptuj v času od 20. do 27. jan. 1949. Na tečaju je verno sledila predavanjem iz komunalnega gospodarstva ter pokazala veliko zanimanje za ekonomsko politična vprašanja. Okr. izvršni odbor ji je izročil ob zaključku tečaja v znak priznanja za njeno marljivost knjigo »V. kongres KPJ«.

V Selah gradimo šolo

Sela, jan. 1949. V lanskem letu smo v naši vasi zgradili temelje za enonadstropno šolo. Domačini smo opravili pomožna dela prostovoljno. Gradnjo vodi »Ograda« Ptuj. Pripravljeno je že okoli 20.000 zidakov. Prevoz te opeke smo izvršili večinoma z vprego iz Sel, pomagali pa so v manjši meri tudi s prevozi

iz celotnega šolskega okoliša. Roditelji iz Pristave s svojo pomočjo daleč zastajajo za drugimi naselji. Da bodo naši šolarji prihodnjo zimo v toplih, zakurjenih šolskih prostorih, bo zasluga našega dela, ne pa izmikanje, ki se ga nekateri ne sramujejo.

Narodna banka v Ptuj vzgaja svoje kadre

V sindikalni podružnici št. 1 organizirani uslužbenci Narodne banke v Ptuj imamo ob torkih študijske sestanke za ideološko vzgojo. Sestankov se vsi udeležujemo. Zadnja tvarina je bila zanjeta iz referata tov. Borisa Kidriča o »Graditvi socialističnega gospodarstva FLRJ«.

Zraven tega vodi naša uprava 3 krat tedensko po 3 ure strokovni tečaj za naše uslužbenke-pripravnice, ki pa se ga udeležujemo tudi ostali uslužbenci. Program študija je sestavilo Ministrstvo za finance FLRJ.

Ne založite naše čekovne polonice!

Po tej knjižici bi človek sodil, da bo v tej deželi zmerom, na vse večne čase vladal kralj skupaj s parlamentom, v oni kralj brez parlamenta, v tretji parlament brez kralja.

Po njej bi človek menil, da so meje držav prav tako stalne črte kakor ekvator in oba povratnika.

Po njej bi človek mislil, da bodo kmetje zmerom, prav do konca sveta v tem okrožju ruskega carstva valjali klobučevinaste škornje in strojili ovčje kožuhe, v onem okrožju pa lenarili in rezljali žličke.

Vse to smo morali natančno znati, toda s tem znanjem nismo mogli prav nič početi. Knjižica je mirno in ravnodušno pripovedovala, da se na severu »razprostirajo neobljudene tundre«, na jugu pa »neobljudene pustinje«, toda nikjer ni bilo rečeno, da je mogoče pustinje preobraziti in tundre osvajati. Pripovedovala je o tem, da na našem jugu suša pogosto uničuje setve, nikjer pa ni rekla, da človek lahko sušo uniči.

Ko pa sem zdaj vzel v roke stari, suhoparni »Zemljepis vseh delov sveta«, se mi je posvetilo, da je to zelo zanimiva knjiga. Ko jo prebram, vidim namreč, kako zelo se je pred našimi očmi v pičli četrtil stoletja spremenil svet.

Vse meje so se premaknile. Nekatere dežele nimajo več kraljev, nekatere pa

Združujemo zemljo in moči

Grajen a, januarja 1949. V Grajeni smo se zbrali 21. jan. 1949 agrarni interesenti, mali in srednji posestniki zaradi občnega zbora za ustanovitev Kmetijske produktivne zadruge. Bilo nas je 75 mladih in odraslih moških ter žensk. Prišla sta tudi predsednik OLO Ptuj tov. Belšak Franc in zastopnik OZKZ Ptuj tov. Strelec Stanko.

Pet ur smo zborovali. Predsednik OLO tov. Belšak nam je predložil pomen družbenih in ekonomsko političnih sprememb v SZ in pri nas, zaradi katerih so dani pogoji za razvoj kmetijskega združništva. Obrazložil nam je prednosti združitve zemlje, orodja in delovne moči v produktivne zadruge. V primer nam je navedel zadruge Osojnik, Dravinjski vrh in Gorca Dežno in druge.

V diskusiji so se oglašali naši ljudje, ki niso prikrivali svojega navdušenja za organiziranje zadruge. Odgovore so dobili tudi kmetje, ki

jim še ne gre od srca priznanje, da se v svoji življenju bolj naslanjajo na uspehe in napore naših delavcev, malih in srednjih kmetov kakor pa na velike gruntarje. Naše delo in uspehi jih bodo prepričali, da smo pravočasno krenili na pravo pot. Nismo zato ošabni. Vemo, da pri stvarih, ki jih začenjamo mali posestniki, večji hote zaostajajo.

Izvolili smo upravni in nadzorni odbor. Takoj se bomo lotili dela, da ne bomo zaostajali za novoustanovljenima zadrugama v Desterniku in Trničah. Pozdravljamo priprave za Kmetijsko obdelovalne zadruge v Gerečji vasi, Šikolah, Ormožu in Središču.

Zemlja naše soseske skupnosti v obsegu okoli 55 ha bo združena z našo zemljo. Ustvarjeno je srce našega življenja, okoli katerega se bo sčasoma razvijalo močno in veliko združno gospodarsko telo, ki bo pomagalo pri vključevanju naših kmetov v socialistično gospodarstvo.

Kmalu bomo sadili... Krompir

Važnost

Dasi je krompir pozno prišel v Evropo — njegova domovina je Južna Amerika, kjer so ga začeli v večji količini saditi šele pred dobrim stoletjem —, je danes v mnogih deželah Evrope tudi pri nas ena najvažnejših rastlin. V Sloveniji ne prekaša krompirja po njegovem pomenu za naše kmetijsko gospodarstvo nobena druga poljska rastlina. Po uradnih statističnih podatkih je bilo v bivši Dravski banovini v zadnjih letih pred vojno posajenih s krompirjem povprečno 52.000 ha, torej šesti del vse njivske površine (309.500 ha). Le v krajih, ki imajo težko glinasto zemljo ali pa suho in toplo podnebje (Bela Krajina, Prekmurje) je s pšenico zasejana površina večja. Povsod drugod pa prednjači krompir, ki je zlasti v vseh višjih in hladnejših legah kakor tudi tam, kjer prevladuje peščena ali prodnata zemlja, poglavitni pridelek, ki daje kmetu vsako leto znatne denarne dohodka pa tudi poglavitno hrano za ljudi in za živino. Krompir pa poleg tega zelo ugodno deluje na lastnosti zemlje, ker jo s svojimi gostimi in velikimi listi popolnoma obsekuje in ker ga med rastjo okopavamo. Zato je po krompirju zemlja rahla in sipka kakor po malokateri drugi rastlini.

Botanične lastnosti

Krompir napravi v zemlji živice, ki niso ničesar drugega kakor pod zemljo rastoča stebila. Živica na koncu odebeli v gomolj, ki je torej tudi podzemno steblo. Oblika in barva gomoljev je pri raznih sortah različna. Trebušna stran gomolja, ki z njo krompir leži na zemlji, je bolj sploščena kakor zgornja stran. Očesa, ki so na zgornjem koncu mnogo gostejša kakor na spodnjem, so stranski popki in stoje v pazduhah lističev, ki pa popolnoma izginejo. Ko krompir dozori. Globina očesa je pri raznih sortah različna. Ravno tako je različna barva kože, barva mesa in oblika gomoljev. Vse to so sorte lastnosti krompirja, ki se pa

lahko pod vplivom vnanjih pogojev in če pride krompir v drug kraj in drugačno zemljo, precej spremenijo. Celo barva kože ni popolnoma stalna.

Število stebel, ki zrastejo iz ene-ga gomolja, je v glavnem odvisno od števila krepkih očes, dasi ne zraste iz vsakega očesa po eno steblo. Iz slabotnih očes zrastejo le slabotna stebila. Ako polomimo kali, ki zrastejo v topli kleti ali v visokem kupu, oslabimo s tem očesa, da ne morejo več pograti krepkih kali. Očesa opešajo tem bolj, čim daljše kali so pogrnala in čim večkrat se polomijo kali.

Vsebina hranilnih snovi v krompirju je ta-le: škroba 10—26% (največkrat 12 do 20%), beljakovine 1 do 2%, maščobe 0.5 do 0.9%. Poleg tega je v krompirju tudi nekaj drugih ogljikovih vodikov, n. pr. pentosan (manj kakor 1%). Vseh suhih snovi je v gomoljih 15 do 34%, povprečno 20 do 23%. V krompirju je sicer malo beljakovin, a te so lahko prebavljive in jih telo večinoma izkoristi.

Gomolj kot del žive rastline diha, to je oddaja ogljikov dvokis. Pri tem se sprosti razkraj sladkor, ki ga tvorijo encimi iz škroba. Ako se dihanje zaradi znižanja toplote zmanjša, se nakopiči sladkor in krompir postane sladek. Ako se toplota nato dvigne, se sladkor zaradi dihanja ponovno razkrajja in sladek okus izgine iz krompirja popolnoma ali pa vsaj deloma. Krompir postane sladek že pri 2 do 3° C, zmrzne pa šele pri —2° C.

Poleg navedenih snovi se nahaja v krompirju v zelo majhnih množinah strupena snov solanin. Največ solanina je v zunanji kožici in v listih, zlasti pa v jagodah in kaleh. Posebno veliko solanina je v bledih kaleh, ki jih napravi krompir v topli kleti. V 1 kg krompirja je 0.05 do 0.10 g solanina, v kaleh pa 0.50 g.

Pri zadostni toploti in vlagi začne krompir na zraku kaliti. Izpod 7° C krompir ne kali. Vendar mora pre-

(Nadaljevanje na 4. strani)

M. ILJIN

O izmišljenem in resničnem svetu

Pred nedavnim sem našel med svojimi starimi knjigami obrabljeno, dolgočasno knjižico, vezano v karton.

Bila je šolska knjiga »Zemljepis vseh delov sveta«. Najmanj pet in dvajset let se nisva videla.

Odprl sem jo in začel gledati slike, znane mi iz otroških let.

Koralni otok. Jama s kapniki. Ples na štoru gigantskega drevesa — baobaba. Sežiganje vdove v mestu Benaresu. Italijanska mlekarica na oslu. Družina bogatega kmeta iz ščigrovskega okrožja v kurski guberniji.

Vsi ti kapniki in koralni otoki so bili bledi in brezbarvni. Pa vendar so bile te slike kakor oaze v enolični puščavi. Kako tudi ne bi bile! Saj v knjigi ni bilo skoraj nič drugega kakor debelo natisnjena imena, dolg seznam zemeljskih očin, otokov, polotokov, živali, rastlin, narodov in držav. Vse je bilo preračunano in zapisano kakor v inventarni knjigi kakega velikega skladišča: toliko

in toliko prebivalstva, toliko in toliko krav in svinj, toliko in toliko kvadratnih kilometrov.

V tem skladišču je imel vsak predmet svoj predal. En predal se je imenoval »površinsko lice«, drugi »podnebne razmere«, tretji »rastlinstvo«, četrti »oblika vladavine«.

Tu naj bi bilo vse, iz česar dejansko svet obstoji. A manjkala je neka važna reč.

Manjkal je čas.

Bil je sanjski svet, v katerem se je čas ustavil.

Vse je bilo nepremično. Celine so trdno stale na svojih mestih in niti besede ni bilo o tem, da lahko preminajo svojo obliko in se celo premikajo. Višina vsake gore je bila natančno v metrih izmerjena, toda nikjer ni bilo povedano, kako so te gore nastale. Stvari niso imele niti preteklosti niti bodočnosti. Nerazumljivo je bilo, kako je svet nastal in kaj vse bo še z njim.

niti kraljev niti parlamentov. Spremenilo se je vse: »število prebivalstva«, »zaposlitev prebivalcev« in »oblike vladavine«.

Očitno je, da svet, o katerem so nam tedaj pripovedovali, ni bil resničen. marveč izmišljen.

V resničnem svetu ne ležijo stvari nepremično v predelih, temveč se gibljejo, zadevajo druga ob drugo, rastejo, nastajajo, ginejo, se spreminjajo same in spreminjajo druga drugo.

Ze davno sem želel najti knjigo o tem resničnem, neizmišljenem svetu, knjigo, ki bi pripovedovala o tem, kako svet nastaja in kako ljudje sodelujejo pri ustvarjanju sveta.

Ko sem bil šolar, sem prebral mnogo knjig o rastlinah in živalih, o kamnih in zvezdah, a nikdar mi ni prišla v roke knjiga o svetu v celoti. In kolikor bolj sem odraščal, toliko težje mi je bilo sestavljati celoto iz posameznih stvari, ki sem jih spoznaval.

Ko sem končal šolo in postal študent, sem mislil: tu v univerzitetnih predavalnicah in knjižnicah bom našel, kar potrebujem.

Tako so mislili tudi moji tovariši, ki so z menoj vred končali šolo.

Razšli smo se po različnih fakultetah kakor po raznih deželah. Ta se je posvetil botaniki, oni fiziki, tretji je postal

matematik, četrti, zgodovinar, peti kemik.

Vsak izmed nas je spoznal v svoji »deželi« mnogo zanimivih reči. Toda spoznati svet počez, izvršiti »potovanje okoli sveta« se ni posrečilo nikomur.

Tako pa ni bilo samo z nami. Na tisoče ljudi proučuje v knjižnicah in laboratorijih vsak svojo stroko, a malo-kdo ve, kaj se godi za steno, v sosednem laboratoriju, v sosedni vadi.

Seveda mora človek poznati svojo stroko. A to še ne zadostuje, da spozna svoj laboratorij ali tovarno, ampak vsakdo mora vedeti tudi, kakšno mesto ima ta laboratorij in ta tovarna v veliki kanski delavnici dežele. Saj sodelujemo vsi pri skupnem delu — preobrazimo življenje. Težko je razumeti svet, še težavneje pa ga je spremeniti, če ga vidiš zgolj z ene strani.

Potrebne so nam knjige o vsaki posebni stroki. Samo iz takih knjig se lahko učimo. Toda sedaj so nam bolj kakor kdaj prej potrebne še druge knjige, ki bi nam pripovedovale o tem, kako se specialisti vseh vrst orožja shajajo k skupnemu delu in kako sodelujejo.

Prepričan sem, da bo nekoč napisana knjiga o preobrazbi sveta, o preobrazbi vsega našega starega planeta.

Ljudska univerza

Letos 24. januarja je bilo v naši ljudski univerzi zanimivo predavanje o vzgoji mladine. Predavatelj je imel namen, prikazati razliko med nekdanjo buržoazno-kapitalistično vzgojo in cilji, ki jih zasleduje naša današnja socialistična pedagogika. Predavatelj je s temeljito podprtimi argumenti dokazal, da nista dednost in okolje tista činitelja, ki že vnaprej določata otrokov razvoj, marveč da le konkretni življenjski pogoji in prirojene dispozicije usmerjajo otrokov duševni in tudi telesni razvoj. Govoril je tudi o novih smotnih vzgoje mladine v FLRJ in povdaril, da je težišče vzgoje na kvalitetnem pouku in sigurnem znanju učencev. Posebno pa je prikazal cilje, za katere smo se borili v času narodno-osvobodilne borbe in za katere se borimo danes, ko gremo z odločnimi koraki v socializem. Dobro se zavedamo Stalinovih besed: »Le veliki smotri rode veliko energijo«.

Predavanje je bilo slabo obiskano, kar je posledica nepravilne in nespretno organizacije od strani uprave ljudske univerze. Predavanja pa so se v celoti udeležili slušatelji administrativnega tečaja, ki so tudi živahno posegali v diskusijo. Prav je, da se mladina sama zanaša za novodobna vzgojna vprašanja in da postanejo jasni vzgojni smotri naše socialistične domovine.

Pisec članka v štev. 2 o uslužbencu »SAP« a s podpisom Nace naj se takoj oglasi v našem uredništvu.

Radi zvišanja naklade sprejemamo nove naročnike.

Nadaljevanje o krompirju

teči potem, ko spravimo krompir z njive, oziroma potem ko popolnoma dozori, 8 do 12 tednov, da postane krompir popolnoma kaliv.

Večji del korenin razvije krompir do globine 31 cm, precejšen del pa sega tudi v večjo globino, in sicer do 1 m globoko ali še več. Korenine in živce nastajajo le v temi. Krompir cvete belo, rdeče, rožasto, modro ali vijoličasto v raznih odtenkih. Barva cvetja je stalna sortna lastnost. Le pri malokaterih sortah se razvijejo iz cvetja jagodasti plodovi. V tem oziru je pri krompirju precejšnja raznoličnost. Imamo sorte, ki se pri njih cvetje niti ne razvije popolnoma, ampak že zgodaj odpade. Večina sort normalno odcvete, a ne napravi plodov, ker prašniki ne proizvajajo cvetnega prahu (peloda), ali pa se to zgodi le izjemoma. Take sorte je mogoče oploditi le umetno s tujim cvetnim prahom. Nekatere sorte pa normalno razvijajo prašnike in pestiče ter proizvajajo obilo jagod.

Sorte

Malokatera kmetijska rastlina ima toliko sort kakor krompir, saj jih je danes že več stotin. To izvira od tod, da nastane tako rekoč iz vsake rastline, ki jo vzgojimo iz semena, nova sorta. Današnje sorte krompirja so namreč križanci in če vzgajamo rastline iz semena križancev, nastajajo pri tem nove sestavne lastnosti.

Posamezne sorte se ločijo med seboj po zelo številnih zunanjih znakih in gospodarskih lastnostih, od katerih so najvažnejše te-le: barva cvetov, barva in oblika listov, barva stebel, rast in oblika grmov, oblika in velikost gomoljev, barva in površina kože, barva mesa, oblika in barva očes ter njih število, barva svetlobnih kali. Krompirjeve sorte moremo zbrati v glavne skupine po njih gospodarski porabnosti, po hitrosti zorenja in po barvi mesa.

Iz gospodarskih vidikov delimo sorte v jedilne ali namizne, gospodarske ali krmilne in industrijske.

Od namiznih sort zahtevamo predvsem, da so prav dobrega (odličnega) okusa, dalje, da imajo dosti debele ali vsaj ne predrobne gomolje s plitvimi očesi. Gomolji morajo imeti pravilno obliko, da jih moremo hitro lupiti in da gre malo v olupke. Jedilni krompir naj se dobro, t. j. hitro in enakomerno kuha in se ne sme razkuhavati. Meso bodi brez temnih lis ali peg, ki nastanejo pri nekaterih sortah med kuhanjem. Kako se krompir kuha, je najbolj odvisno od množine škroba in pa od razmerja med množino škroba ter beljakovin. Krompir, ki ima na en utežni del beljakovin manj kot 12 delov škroba, je špehat ali milnat in dober zlasti za solato. To lastnost imajo predvsem zgodnje sorte. Sicer je pa za splošno porabo v kuhinji krompir najboljši, ako pride na en del beljakovin 12—16 delov škroba. (Dalje prihodnjik.)

Statut Ljudske mladine Jugoslavije

(Dalje)

72

Za vodstvo in pomoč organizacijam se ustanavlja pri centralnem komiteju Ljudske mladine ljudske republike:

a) organizacijsko inštruktorski oddelek, b) oddelek za kadre, c) oddelek za propagando in agitacijo, d) oddelek za združništvo, e) oddelek za delo s šolsko mladino, f) oddelek za delo z Zvezo pionirjev, g) oddelek za delovne akcije, h) oddelek za fizikulturo in vojaško vzgojo mladine, i) finančni oddelek in j) obči oddelek.

Zaradi vzgoje mladine in skrbi za življenje mladine, bolj organiziranega sodelovanja mladine pri delih, sestavlja centralni komitej Ljudske mladine ljudske republike na velikih republiških mladinskih delovnih akcijah štabe mladinskih delovnih brigad, štabi mladinskih delovnih brigad odgovarjajo za svoje delo centralnemu komiteju Ljudske mladine ljudske republike.

Centralni komitej Ljudske mladine ljudske republike ima pravico v soglasju s centralnim komitejem Ljudske mladine Jugoslavije ustanavljati nove in ukinjati obstoječe oddelke in odseke.

73

Centralni komitej Ljudske mladine ljudske republike postavlja kontrolno komisijo, ki rešuje prošnje in pritožbe članov in organizacij Ljudske mladine ljudske republike.

74

Nadzorna komisija ima nalogo nadzirati hitrost in pravilnost delovanja oddelkov centralnega komiteja Ljudske mladine ljudske republike ter finančno in materialno poslovanje centralnega komiteja Ljudske mladine ljudske republike. Komisija šteje 5 do 7 članov.

Nadzorna komisija odgovarja za svoje delo kongresu Ljudske mladine ljudske republike.

XI.

Najvišji organ Ljudske mladine Jugoslavije

75

Najvišji organ Ljudske mladine Jugoslavije je kongres Ljudske mladine Jugoslavije. Centralni komitej Ljudske mladine Jugoslavije sklicuje kongres Ljudske mladine Jugoslavije najmanj enkrat v treh letih. Izredni kongres se lahko skliče po sklepu centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije, ali na zahtevo najmanj treh centralnih komitejev Ljudske mladine ljudskih republik. Centralni komitej Ljudske mladine Jugoslavije mora objaviti sklicanje in dnevi red kongresa najmanj dva meseca pred njegovim zasedanjem.

76

V primeru, da centralni komitej Ljudske mladine Jugoslavije ne skliče izrednega kongresa v času, ki ga predvideva Statut, imajo organizacije, ki so zahtevale sklicanje izrednega kongresa, pravico, sestaviti organizacijski komitej, ki bo imel pristojnost centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije v pogledu sklicanja kongresa.

Število delegatov za kongres Ljudske mladine Jugoslavije določa centralni komitej Ljudske mladine Jugoslavije.

77

Kongres Ljudske mladine Jugoslavije: a) se seznania s pismenimi poročili centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije in nadzorne komisije in o njih odloča;

b) določa splošno linijo dela in naloge Ljudske mladine, sprejema sklepe, ki so obvezni za vse članke organizacije Ljudske mladine Jugoslavije;

d) voli centralni komitej Ljudske mladine Jugoslavije in nadzorno komisijo;

78

Centralni komitej Ljudske mladine Jugoslavije vodi organizacijo v razdobju med dvema kongresoma in predstavlja Ljudsko mladino Jugoslavije tako v naši državi kot v inozemstvu.

Število članov centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije in nadzorne komisije določa kongres Ljudske mladine Jugoslavije.

Sestanek centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije sklicuje njegov sekretariat najmanj enkrat v šestih mesecih. Če sekretariat v določenem roku ne skliče sestanka centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije, ga lahko skliče najmanj tretjina članov centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije.

79

Za vodstvo organizacije med dvema sestankoma centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije voli centralni komitej Ljudske mladine Jugoslavije iz svojih vrst sekretariat. Sekretariat sestavljajo predsednik centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije in 10 članov. Sekretariat organizira, pomaga in nadzira izvajanje sklepov kongresa Ljudske mladine Jugoslavije in centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije. Postavlja voditelje in članke oddelkov oblastnih pokrajinskih in centralnih komitejev Ljudske mladine ljudskih republik; imenuje redakcije listov in časopisov ter vodstva založniških podjetij centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije; dovoljuje odhod predsednikov okrajnih, mestnih, rajonskih in univerzitetnih komitejev, odhod članov in predsednikov komitejev velikih mest, članov oblastnih pokrajinskih in centralnih komitejev Ljudske mladine ljudskih republik.

80

Zaradi boljšega vodstva in večje pomoči organizacijam se ustanavljajo pri centralnem komiteju Ljudske mladine Jugoslavije:

a) organizacijsko inštruktorski oddelek; b) oddelek za kadre; c) oddelek za propagando in agitacijo; d) oddelek za delo s šolsko mladino; e) oddelek za delo s študentsko mladino; f) uprava za delo z Zvezo pionirjev; g) oddelek za delovne akcije; h) oddelek za fizikulturo in vojaško vzgojo mladine; i) oddelek za zveze z inozemstvom; j) finančni oddelek in k) obči oddelek.

Zaradi vzgoje mladine in skrbi za življenje mladine, bolj organiziranega sodelovanja mladine pri delih postavlja centralni komitej Ljudske mladine Jugoslavije na zveznih mladinskih delovnih akcijah štabe delovnih brigad. Ti štabi odgovarjajo za svoje delo centralnemu komiteju Ljudske mladine Jugoslavije.

Centralni komitej Ljudske mladine Jugoslavije ima pravico, da z ozirom na potrebe ustanavlja in ukinja obstoječe oddelke in odseke.

81

Centralni komitej Ljudske mladine Jugoslavije postavlja centralno kontrolno komisijo, ki rešuje prošnje in pritožbe članov in organizacij Ljudske mladine Jugoslavije.

82

Centralna nadzorna komisija ima nalogo nadzorovati hitrost in pravilnost delovanja oddelkov centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije ter njegovo finančno in materialno poslovanje. Ima 5 do 7 članov. Centralna nadzorna komisija odgovarja za svoje delo kongresu Ljudske mladine Jugoslavije.

XII.

Nagrade in kazni

83

Za zavestno delo in ustrezno izpolnjevanje nalog organizacije morejo biti organizacije in člani Ljudske mladine Jugoslavije pohvaljeni in nagradjeni.

Centralni komitej Ljudske mladine Jugoslavije predpisuje s posebnim Pravilnikom o nagradah pohvale in nagrade v organizaciji in način podeljevanja.

84

Za neizvrševanje nalog in kršenje Statuta organizacije more biti član Ljudske mladine kaznovan z opominom, z ukorom in strogim ukorom. Za delo proti načelom in interesom organizacije more biti član Ljudske mladine kaznovan z najtežjo kaznijo — z izključitvijo iz organizacije Ljudske mladine. Najtežjo kazen je treba uporabiti takrat, ko so bili zamenjani ostali vzgojni ukrepi.

S čiščenjem nedostojnih članov se organizacija Ljudske mladine učvrščuje in krepi.

85

Sklep o kaznovanju člana Ljudske mladine izda njegova osnovna organizacija. Sklep o strogem ukoru in o izključitvi člana Ljudske mladine iz organizacije je polnoveleaven šele po odobritvi višjega vodstva.

FIZIKULTURA

Akademija v Središču

V nizu telovadnih akademij, ki jih prirejajo telovadna društva našega okraja v okviru republiškega tekmovanja in akademijskih tečajev, je priredilo TD Središče letos 30. januarja svojo društveno akademijo. Središče ima staro telovadno tradicijo, saj je že od nekdaj bilo eden najmočnejših centrov telesno-vzgojnih organizacij v našem okraju. Vendar je danes številčno stanje članstva majhno, ker se mladina ne vključuje v dovoljni meri v telovadno društvo, starejši telovadci pa se večinoma držijo postrani. Kljub tem zaprekam so pokazali člani TD Središča, da se z velikim veseljem in požrtvovalnostjo udeležujejo v telovadni organizaciji in so kot dokaz izvedli pred nabito polno dvorano, v kateri je bilo okoli 400 gledalcev, dobro uspešno telovadno akademijo.

V uvodnem govoru je predstavnik društva nakazal težave, ki jih telovadno društvo preživlja ter povabil navzočo mladino, naj se vključi v njihove vrste in tudi na polju telesne vzgoje doprine svoj delež k izpolnitvi naše prve in največje naloge petletnega plana.

Prvi so nastopili pionirji in pionirke z vajami z zastavicami, ki so določene za okrajni zlet. Najmanjši telovadci so izvedli svojo vajo strumno in zelo skladno. Mladinke so pokazale prosto vajo graditeljev proge »Ovdje je mladost«. Pri mladinkah je od lanskega leta v obvladovanju vaj in v izvajanju samem opaziti viden napredek. Nato so se enkrat nastopili pionirji in pionirke s krajšo prosto vajo domačega avtorja, ki so jo istotako izvedli na splošno zadovoljstvo. Mešana vrsta članov in članice je pokazala preskoke čez konje. Izvajanje je nekoliko oviral premajhen prostor, vendar smo videli nekaj lepo izvedenih preskokov, potrebno bi bilo le polagati večjo pažnjo na držo nog. Članska vrsta je nastopila na drugo. Pri tej točki se je posebno jasno pokazalo pomanjkanje mlajšega naraščaja pri moških telovadcih. Na drugo so nastopili samo starejši telovadci, ki jim gre vse priznanje, da so po svojih možnostih pripomogli k uspehu akademije. Pokazali so, da so imeli nekajkrat veliko znanja in sretnosti, vendar jim zaradi pomanjkanja treninga ni vedno vse uspelo.

Za neizvrševanje sklepov organizacije more biti voditelj Ljudske mladine kaznovan z začasno izključitvijo iz vodstva. Voditelju izreče kazni višje vodstvo.

86

Kaznovani član Ljudske mladine ima pravico, da se pritoži vsakemu vodstvu, všteti tudi Centralni komitej Ljudske mladine Jugoslavije in kongres Ljudske mladine Jugoslavije.

XIII.

Imetje in finančna sredstva Ljudske mladine

87

Viri finančnih sredstev Ljudske mladine so: članarina, dohodki od tiska, raznih publikacij ter mladinskih podjetij, dohodki prireditelj razstav in podobnega, razni denarni in drugi prispevki.

88

Vsi člani Ljudske mladine plačujejo članarino v višini, ki je določena s Finančnim poslovnikom centralnega komiteja.

Finančno poslovanje vseh organizacij in vodstev se vodi na osnovi Finančnega poslovnika centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije.

89

Sleherno vodstvo Ljudske mladine odgovarja svoji organizaciji in višjim vodstvom za pravilno poslovanje z imetjem in finančnimi sredstvi Ljudske mladine.

XIV.

Organizacije Ljudske mladine v Jugoslovanski armadi

90

Organizacije Ljudske mladine v Jugoslovanski armadi se organizirajo in delajo na osnovi Statuta.

XV.

Zveza pionirjev

91

Zaradi pomoči pri vzgoji otrok snuje Ljudska mladina organizacije Zveze pionirjev in jih vodi. Odreja svoje najboljše člane za delo s pionirji.

Organizacije Ljudske mladine morajo vsakodnevno skrbeti za delo pionirske organizacije. S sodelovanjem z množičnimi ljudskimi organizacijami in posvetovalnimi organi ljudskih oblasti si Ljudska mladina prizadeva, da dobi od teh organizacij in ustanov polno pomoč pri vzgoji članov Zveze pionirjev pri zagotavljanju materialnih sredstev za delo organizacije Zveze pionirjev — pionirskih domov, postaj mladih prirodoslovcev in mladih tehnikov, taborišč, letovišč, železnice in drugega.

Centralni komitej Ljudske mladine Jugoslavije in centralni komiteji Ljudske mladine ljudskih republik izdajajo liste in literaturo za Zvezo pionirjev.

zaradi oslabiljenje postave ni moglo pokazati običajne igre, medtem ko so Ptujčani predvedli precej dobro igro, kateri se je poznal sistematični zimski trening. Sigurno je, da bodo sčasoma postali nevaren nasprotnik TD Središča, ki v pretekli sezoni v okraju ni imelo resnega konkurenta. Pri Središču je bil najboljši Panič, pri Ptujju pa Požlep.

NOGOMET

SD Miličnik Ptuj je igral v nedeljo prijateljsko nogometno tekmo s SD Miličnikom iz Trboveli. Po boljši igri v obeh polčasih je zmagal SD Miličnik Ptuj z rezultatom 6:2.

ORODNA TELOVADBA

V našem okraju imamo nekaj društev, ki imajo vse pogoje za kvalitetni dvig svojih orodnih telovadcev, ker imajo odgovarjajoče prostore, glavna orodja in tudi že nekaj izvežbanega kadra. Zato je sklenila Telovadna zveza Slovenije prirediti v Ptujju okrajne predelave orodnih vaj, ki bi se vršile po dogovoru enkrat ali večkrat mesečno pod vodstvom zveznega inštruktora. Na teh predelavah bi se vezbale prvine in vaje, ki so določene za letošnja okrajna in republiška tekmovanja ter se vzgajali novi kadri za poučevanje in populariziranje orodne telovadbe v naših društvih. Zaenkrat bi predvsem prišli v poštev telovadci iz Ptujja, Ormoža, Središča, Markovcev in Strnišča, kjer imajo že kolikor toliko urejene telovadnice in orodje. Prva predelava vaj za člane se je vršila v nedeljo, dne 6. februarja, ob 8. uri zjutraj v telovadnici TD Ptujja v »Mladiki«. Pozivamo vsa imenovana društva, da sigurno pošljejo svoje telovadce, ki že imajo nekaj znanja v orodni telovadbi in bi se želeli izpopolniti. V poštev pridejo mladinci in člani, za članice in mladinke bo predelava vaj na kasnejši termin. Okrajni telovadni odbor bo razpisal za okrajno prvenstvo v orodni telovadbi prehodni pokal. Vaje za to tekmovanje se boste najlažje naučili na omenjenih predelavah. Zavedajte se važnosti predelave za dvig orodne telovadbe pri nas in pridite vsi! Vabljeni so seveda tudi telovadci ostalih društev. Predelava vaj bo končana do 11. ure, tako, da se boste lahko vrnili s predpol-danskimi vlaki domov. Stroške prevoza nosijo društva. OTO Ptuj.

Šah

Z mladinskega turnirja za prvenstvo Slovenije med 15. in 30. januarjem 1949 v Mariboru je odnesel 16-letni Podkrajšek Janez iz Ptujja zmago in postal s 13 točkami mladinski šahovski prvak Slovenije za leto 1949.

Za izobrazbo ljudi naše vasi

Polenshak, febr. 1949. Ker sovražimo zaostalost, se nas je 31 moških in 13 žensk vpisalo v izobraževalni tečaj kot redni slušatelji. Za predavanja v torkih in petkih popoldne porabimo po 4 ure. Zelo nas zanima predmet iz kmetijstva, pa nimamo za to predavatelja. Če nam ne bo nikdo pomagal, bomo naprosili enega izmed naših učiteljev. Par tečajnikov se le počasi zresnue. Ko se bodo zavedli, da je izobrazba največje bogastvo, pri predavanjih ne bodo ovirali slušateljev in predavateljev.

Na tečaju v Ptujju

Stoperice, febr. 1949. Tov. Adolf Franc se je kot poročevalec za finance KLO Stoperice udeležil letos januarja v Ptujju okrajnega tečaja poročevalcev za finance. Z zanimanjem je sledil predavanjem in diskusijam o našem finančnem gospodarstvu, da bi si pridobil čim več znanja za izvrševanje finančnih nalog na področju našega KLO. V znak priznanja za uspeh na tečaju in vzpodbude za praktično in pravično delo na terenu je prejel za nagrado knjigo »V. kongres KPJ«. V raznih vprašanjih se bomo sedaj pogosteje obračali k njemu po pojasnila in mu pomagala izvrševati naloge finančnega plana našega področja in države.

Prešernova knjižnica bo že letos novembra izdala za leto 1950 svojim naročnikom delno ilustrirane knjige:

1. Koledar Prešernove knjižnice za l. 1950.
2. Spomini na partizanska leta. IV. knjiga.
3. Iljin-Segal, Kako je človek postal velikan. I. knjiga.
4. Ivan Cankar, Na klancu in druge zgodbe.
5. Jack London, Železna peta.

Sprejemanje naročnikov se bo vršilo samo do 1. maja 1949. Naročila z din 65.— prevzamejo poverljivi našega okoliša ali Podružnica slovenskega knjižnega zavoda v Ptujju.

OBVESTILO

Mestni odbor ZB NOV obvešča vse svoje člane, da se bo vršil redni letni občni zbor dne 16. februarja ob 18. uri v prostorih MLO-ja.

Dnevni red občnega zbora je sledeči:

1. Otvoritev;
2. Izvolitev delovnega predsedstva;
3. Izvolitev zapisnikarja in dveh overovalcev;
4. Izvolitev kandidacijske komisije;
5. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika;
6. Poročilo nadzornega odbora;
7. Razrešnica staremu odboru;
8. Volitve novega odbora;
9. Plan dela za leto 1949;
10. Predlogi in sklepi;
11. Slučajnosti.

Pozivamo članstvo, da se občnega zbora polnoštevilno udeleži.

Odbor.